

OPASKA!

- ☞ Ovi materijali namijenjeni su isključivo studenticama/studentima koji su upisali predmet "Računala i procesi" na FER-u u šk. g. 2002/2003.
- ☞ Za svako drugo korištenje potrebna je pismena suglasnost autora!
- ☞ Materijali služe kao pomoć u praćenju predavanja, a ne kao njihova zamjena te se ne mogu tumačiti izvan konteksta predavanja!

M. Žagar, 2002-10-01

(c) M. Žagar, RASIP, FER

1

ՄԻՆՏՅԱՆ ԺՈՒՆՈՒՆ

ՓՈՒՅՁՅՈՒՄԱՆՈՅ ԹԻՒՆԱՆՅԱԾ

ՓԻՆՉՈՒՄԱՆ ԵՎ ԵՐԿՐԱՆՈՒՄԱՆ
ԲԻՅՈՒՄԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
(ՓՅԵ)

**ԲԻՅՈՒՄԱՆ
&
ԸՆԴՈՒՄՆԵՐ**

Mario Žagar

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet elektrotehnike i računarstva
(FER)

Računala I Procesi
10. Universal Serial Bus - USB

Sadržaj

- ☞ Ciljevi arhitekture
- ☞ Osnovne karakteristike USB sabirnice
- ☞ Pregled arhitekture
- ☞ Model toka podataka
- ☞ Mehanička svojstva
- ☞ Električna svojstva
- ☞ Usporedba s drugim sučeljima

(c) M. Žagar, RASIP, FER

4

Ciljevi arhitekture

- ☞ Ciljevi arhitekture
  - Sabirnica za povezivanje PC komponenti;
  - Jednostavna za uporabu;
  - Niska cijena;
  - Relativno velika brzina prijenosa, do **12Mb/s**;
  - Potpuna podrška za *real-time* prijenos audio i kompresiranih video zapisa;
  - Razvoj jednostvanog sučelja koje se može brzo jednostavno integrirati u novi uređaj.

(c) M. Žagar, RASIP, FER

5

Što je USB?

- ☞ Skraćenica od Universal Serial Bus;
- ☞ Brzine prijenosa do 12Mb/s;
- ☞ Serijska sabirnica – četiri žice po kabeu, diferencijalni vodovi + dva voda za napajanje;
- ☞ Prvenstvena namjena – povezivanje PC komponentata;
- ☞ Zvijezdasta struktura mreže, do 127 fizičkih komponentata na mreži;
- ☞ podržana od Windows98 -

(c) M. Žagar, RASIP, FER

6

USB - načini rada

- ☞ sinkroni (u ritmu)
- ☞ asinkroni (inicijator ne treba čekati na završetak aktivnosti, uređaj se javi kad je gotov)
  - prijenos će biti kompletan ali se ne zna kad će završiti
- ☞ izosinkroni
  - definirana propusnost ali prijenos može imati gubitke (audio, video)

(c) M. Žagar, RASIP, FER

7

Osnovna svojstva USB sabirnice (1)

- ☞ Ciljane primjene
  - Sporiji uređaji (*interactive devices*) poput tipkovnica, miševa, PC periferija za igre, VR podršku i slično;
    - ◆ Potrebne brzine prijenosa 10-100kb/s;
    - ◆ Važno: niska cijena, jednostavnost održavanja i korištenja, istovremena podrška više uređaja, uključivanje/isključivanje "na živo".
  - Prijenos audio i video zapisa, u stvarnom vremenu
    - ◆ Potrebne brzine 500kb/s do 10Mb/s;
    - ◆ Važno još i: garantirano kašnjenje (*real-time zahtjev*), garantirani *bandwidth*.

(c) M. Žagar, RASIP, FER

8

Osnovna svojstva USB sabirnice (2)

- ☞ Jednostavnost uporabe za konačnog korisnika
  - jednostavan model kabliranja;
  - svi električki detalji skriveni od korisnika (*npr. terminatori sabirnice*);
  - Automatska identifikacija uređaja, automatsko mapiranje *driver*-a na matičnom računalu i samopodešavanje;
  - Dinamičko priključivanje uređaja i rekonfiguracija.

(c) M. Žagar, RASIP, FER

9

Osnovna svojstva USB sabirnice (3)

- ☞ Širok raspon mogućeg opterećenja sabirnice
  - Predviđeno za brzine prijenosa od nekoliko kb/s do nekoliko Mb/s;
  - Istovremeni rad više uređaja na sabirnici;
  - Prijenos više paralelnih nizova (*stream*) podataka između uređaja;
  - Podrška za višefunkcijske uređaje (jedan fizički uređaj, više USB klijenata – *compound devices*).

(c) M. Žagar, RASIP, FER

10

Osnovna svojstva USB sabirnice (4)

- ☞ Fleksibilnost
  - Razne veličine paketa na sabirnici;
  - Razne brzine prijenosa;
  - Kontrola toka i spremnika unutar protokola.
- ☞ Niska cijena
  - Niska cijena implementacije, USB optimiran za jednostavnu integraciju u periferije i matične uređaje;
  - Niska cijena konektora i kabela (nema posebnih zahtjeva).

(c) M. Žagar, RASIP, FER

11

Pregled USB arhitekture

- ☞ Tri osnovna područja arhitekture
  - USB komunikacijski mehanizmi (*USB interconnect*);
    - ◆ Topologija sabirnice
    - ◆ Komunikacija između implementacijskih razina
    - ◆ Model prijenosa podataka
  - USB uređaji;
  - USB matični uređaj (*USB host*).

(c) M. Žagar, RASIP, FER

12

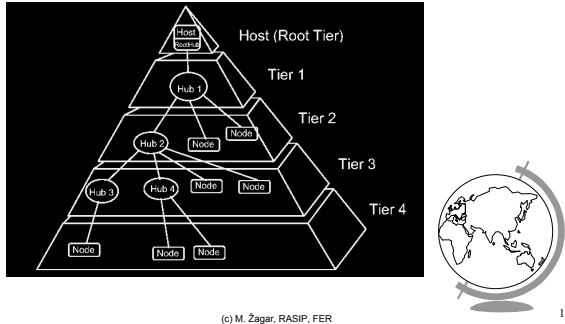

Pregled USB arhitekture

Topologija sabirnice

(c) M. Žagar, RASIP, FER

13

Pregled USB arhitekture

Topologija sabirnice

- ☞ **Struktura mreže**
  - Višeslojna zvjezdasta struktura – *tiered star topology*;
  - Na vrhu svake zvijezde je HUB uređaj;
  - Na vrhu strukture je glavni HUB uređaj s pripadnim kontrolerom (root HUB+host);
  - Kompletna struktura može imati do 127 USB uređaja po kontroleru (ne računajući HUB-ove).
- ☞ **HUB uređaj**
  - Proširivanje strukture;
  - Svaki vod spaja samo dvije točke – *npr. kontroler na jedan uređaj*;
  - Više izlaza raspoloživo na HUB-u;
  - Neki uređaji preuzimaju ulogu HUB-a – *npr. Scanner ima ulogu kontroler (PC) pri raz za proširivanje arhitekture.*

(c) M. Žagar, RASIP, FER

14

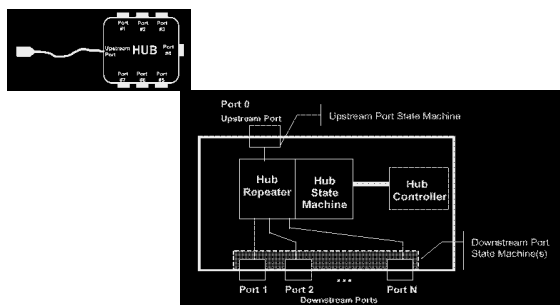

Pregled USB arhitekture

Topologija sabirnice– USB HUB

(c) M. Žagar, RASIP, FER

15

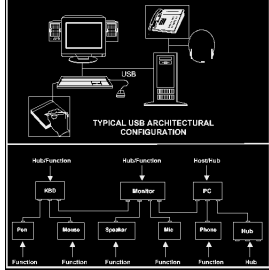

Pregled USB arhitekture

Topologija sabirnice

- shematski prikaz spajanje uređaja na USB sabirnicu;
- nema posebnih *HUB* uređaja – svaki *USB* uređaj djelomično implementira ovu funkciju.

(c) M. Žagar, RASIP, FER

16

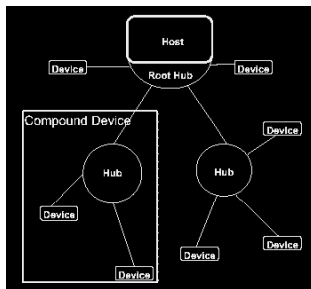

Pregled USB arhitekture

Topologija sabirnice

- Pojam *compound device* se odnosi na fizičke *USB* uređaje koji sadrže više *logičkih USB* uređaja;
- Prednost je pojednostavljeno kabliranje – problem proširivanja sabirnice je riješen interno, u samom *fizičkom* uređaju.

(c) M. Žagar, RASIP, FER

17

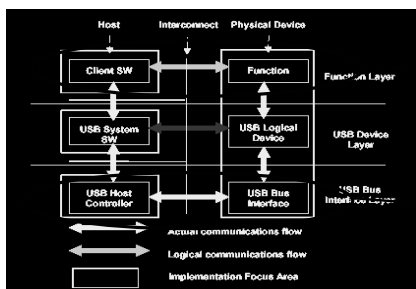

Pregled USB arhitekture

USB implementacijska područja

Ciljna razina komunikacije

Fizička razina komunikacije

(c) M. Žagar, RASIP, FER

18

Pregled USB arhitekture

Mehaničke karakteristike

- ☛ Četiri tipa priključnica
  - Razlikuju se za *USB host* i *USB uređaje*
  - Jednostavnost uporabe – nemogućnost zamjene utičnica
  - Jednostavne i jeftine priključnice

(c) M. Žagar, RASIP, FER 19

Pregled USB arhitekture

Mehaničke karakteristike

Series "A" Connectors

Uvijek se koristi prema hostu (upstream oriented)

"Muška" priključnica tipa A (na kabele prema hostu)

"Ženska" priključnica tipa A (na hostu)

Series "B" Connectors

Uvijek se koristi prema USB uređaju (downstream oriented)

"Muška" priključnica tipa B (na kabele prema USB uređaju)

"Ženska" priključnica tipa B (na USB uređaju)

(c) M. Žagar, RASIP, FER 20

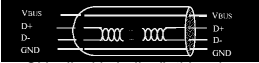

Pregled USB arhitekture

Fizička razina prijenosa

- ☛ Oklopljeni kabele s četiri voda
  - Dva voda napajanje (VBUS+GND)
    - Napajanje nominalno 5V na izvoru – 500-1000[mA];
  - Parica za podatke – diferencijalni vodovi.
- ☛ Kvaliteta kabela ovisi o ciljnoj brzini – dvije std. vrijednosti:
  - Do 12 Mb/s
  - Do 1.5 Mb/s.

- ☛ Ciljna brzina ovisi o uređaju (npr. tipkovnice rade do 1.5Mb/s) – USB komponente automatski raspoznaju brzine prijenosa pojedinih uređaja;
- ☛ Kabeli terminirani **isključivo** unutar uređaja;
- ☛ Takt se prenosi kodiran zajedno s podacima po sabirnici
  - NRZI shema kodiranja,
  - + bit stuffing.
- ☛ Logička jedinica na sabirnici
  - (D+) – (D-) > 200[mV]
- ☛ Logička nula na sabirnici
  - (D-) – (D+) > 200[mV]

(c) M. Žagar, RASIP, FER 21

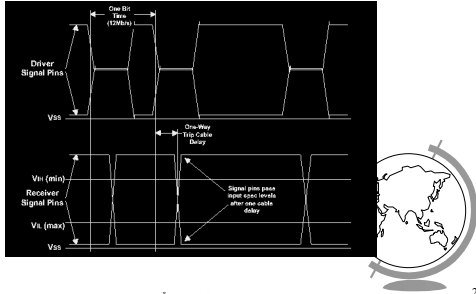

Pregled USB arhitekture

Fizička razina prijenosa

(c) M. Žagar, RASIP, FER

22

Pregled USB arhitekture

Razina protokola

- ☞ Određuje način na koji se podaci prenose fizičkim medijem;
- ☞ Informacije se prenose u paketima
  - Svaki paket ima SYNC polje (određena kombinacija bitova);
  - Tijelo paketa – razne vrste paketa
    - ◆ Token paket;
    - ◆ Paket s podacima;
    - ◆ Paket za "rukovanje" (*handshake*).
  - Paket se sastoji od bit polja različite namjene;
  - Polja bitova sadržana u pojedinom paketu, ovise o njegovoj vrsti.

(c) M. Žagar, RASIP, FER

23

Pregled USB arhitekture

Razina protokola

- ☞ Metode kodiranja (*NRZI + bit stuffing*) nisu prikazane u donjim grafičkim prikazima radi jasnoće prikaza;
- ☞ **1.) PID POLJE**
  - Određuje vrstu paketa (*token, data, handshake*)

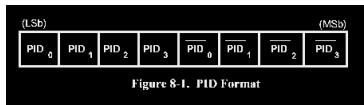

Figure 8-1. PID Format

(c) M. Žagar, RASIP, FER

24

Pregled USB arhitekture

Razina protokola

⇒ **2.) ADRESNO POLJE**

- Sadrži adresu funkcije i adresu krajnje točke (*function address + end-point address*).
- Jedna USB funkcija (*uređaj*) može imati do 16 internih krajnjih točaka;

(LSb)							(MSb)
Addr ₀	Addr ₁	Addr ₂	Addr ₃	Addr ₄	Addr ₅	Addr ₆	

(LSb)				(MSb)
Endp ₀	Endp ₁	Endp ₂	Endp ₃	

(c) M. Žagar, RASIP, FER 25

Pregled USB arhitekture

Razina protokola

⇒ **3.) BROJ PAKETA**

- Identifikator koji se stalno povećava generiranjem novih paketa, koji ga sadrže;

⇒ **4.) POLJE S PODACIMA**

⇒ **5.) CRC POLJE**

- Računa se za sve dijelove paketa osim PID-a

(MSb)	(LSb)							(MSb)	(LSb)
D ₇	D ₆	D ₅	D ₄	D ₃	D ₂	D ₁	D ₀	D ₇	D ₆
Byte N-1		Byte N						Byte N+1	

(c) M. Žagar, RASIP, FER 26

Pregled USB arhitekture

Razina protokola

⇒ **Primjeri paketa:** *token paket* i *paket s podacima*

8 bits	7 bits	4 bits	5 bits
PID	ADDR	ENDP	CRC5

8 bits	0-1023 bytes	16 bits
PID	DATA	CRC16

(c) M. Žagar, RASIP, FER 27

USB - CRC

Token CRCs
 5-bitni CRC za tokene (ADDR i ENDP polja od IN, SETUP, OUTSOF)
 Polinom: $G(X) = X^5 + X^2 + 1$
 Binarni oblik je 100101B.
 Ako je sve u redu, ostatak je 01100B.

Data CRCs
 16-bitni CRC za data field i data packet.
 Polinom: $G(X) = X^{16} + X^{15} + X^2 + 1$
 Binarni oblik polinoma je 1100000000000101B.
 Ako je sve u redu, ostatak je 1000000000001101B.

28

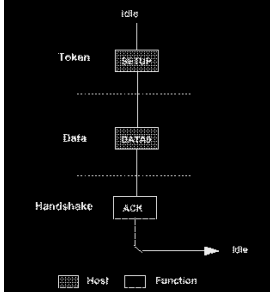

Pregled USB arhitekture

Razina protokola

⇒ Tipična transakcija se sastoji od niza paketa koji se prenose između matičnog USB uređaja i USB funkcija

⇒ Osnovne faze:

- *Setup phase*;
  - Token paket određenog tipa;
- *Data phase*;
  - Paket s podacima;
- *Acknowledge phase*;
  - Token paket određenog tipa.

29

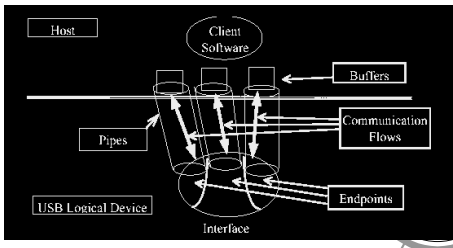

Pregled USB arhitekture

USB tokovi podataka

Mogućnost otvaranja više virtualnih tokova podataka između parova USB uređaja – implementirani na logičkoj razini

30

Pregled USB arhitekture

Robustnost

☞ *Interface layer.*

- Diferencijalni prijenosni vodovi + oklop;
- CRC zaštita podataka + odgovarajući način kodiranja.

☞ *Device+function layer.*

- Autodetekcija isključenih ili pokvarenih točaka komunikacije;
- Ponavljanje paketa u slučaju grješke;
- Implementacija nizova (*pipes*) za osiguranje neovisne komunikacije između raznih funkcija.

(c) M. Žagar, RASIP, FER

31

Prednosti USB-a?

- ☞ Ekonomičnost – relativno niska cijena implementacije, velika brzina prijenosa;
- ☞ Visok stupanj standardiziranosti
  - USB sučelja za razne platforme
  - Jednostavna integracija u razne uređaje
- ☞ Jednostavnost uporabe
  - Kabliranje, uključivanje/isključivanje na živo...
  - Samopodešavanje *driver*-a pri promjeni fizičke konfiguracije;

<http://www.usb.org/>

(c) M. Žagar, RASIP, FER

32

Usporedba popularnih sučelja

Naziv	Tip	max. br. uređ.	max. udaljenost (m)	max. brzina (bit/s)	korištenje
USB	serijski (asink.)	127	5 (do 32)	1.5M, 12M (480M-V.2.0)	miš, tipk. disk, modem, kamera
RS-232	serijski (asink.)	2	10-30	29k (115k)	modem, miš, instr.
RS-485	serijski (asink.)	32	1300	10M	upravlj., prikuplj. podataka
IrDa Data	serijski (asink.) infracrveni	2	2	115k	pisaci, prijenosna rač.
Microwire	serijski (sink.)	8	3	2M	mikrokontroleri
SPI	serijski (sink.)	8	3	2,1M	mikrokontroleri
PC	serijski (sink.)	40	6	400k	mikrokontroleri
FireWire (IEEE-1394)	serijski	64	5	400M	video
GPB (IEEE-488)	paralelni	15	20	8M	instrumentacija
Ethernet	serijski	1024	500-800	10M/100M/1G	omogućena računala
MIDI	ser. (str. petlja)	2	20	31,5k	muzika, kontrola
Parallel Printer Port	paralelni	2	3-10	8M	pisaci, scanneri

(c) M. Žagar, RASIP, FER

33
